
Kyrkomötet
Motion 2021:53
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Regler för kvalificerat beslutsfattande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förslag till förstärkta bestämmelser för kyrkomötets beslut med kvalificerat beslutsfattande.

Motivering

Covid-19-pandemin har blottlagt många sårbarheter i vårt samhälle. En sårbarhet uppdagades vid förra årets reducerade kyrkomöte, när en fråga skulle avgöras med kvalificerad majoritet. Frågan gällde ändringar i sekretessbestämmelserna för den internationella verksamheten i kyrkoordningens 54 kapitel. Detta kapitel hör till de viktiga bestämmelser i kyrkoordningen som getts ett särskilt skydd, genom att det krävs antingen beslut av två kyrkomöten med mellanliggande val eller kvalificerad majoritet vid ett beslutstillfälle. Bestämmelserna (i 11 kap. 19 §) rör bland annat lärofrågors behandling i 11 kapitlet, kyrkotillhörighet i 29 kapitlet och handlingars offentlighet och sekretess i 53 och 54 kapitlen.

Detta särskilda skydd var ingen nyhet när kyrkoordningen beslutades år 1999. Det fanns nämligen ett särskilt skydd redan i 1992 års kyrkolag (och tidigare i 1982 års lag om Svenska kyrkan), där vissa bestämmelser av ”grundlagskaraktär” skulle beslutas på samma sätt som ändringar i huvudbestämmelserna i riksdagsordningen. Detta innebar två beslut med val emellan eller 3/4 majoritet och dessutom hälften av ledamöterna. De grundläggande bestämmelserna om offentlighet och sekretess för Svenska kyrkans handlingar fanns på den tiden i tryckfrihetsförordningen, och för att ändra den grundlagen krävdes också två beslut eller 3/4 majoritet och hälften av ledamöterna. I 2000 års kyrkoordning fanns det ett krav på två beslut i kyrkomötet för att ändra de skyddade bestämmelserna. Men på demokratiutredningens förslag infördes år 2010 möjligheten till ett enda beslut med 3/4 majoritet.

Tanken med att 3/4 av de röstande, dvs. normalt drygt 180 ledamöter, ska rösta för en ändring är förstås att en betryggande majoritet av ledamöter från olika landsändar, församlingstyper, nomineringsgrupper och fromhetsriktningar ska vara eniga om förändringen. Covid-19-pandemin har lärt oss att vårt land kan drabbas av situationer där bara en bråkdel av kyrkomötets ledamöter har möjlighet att delta i sammanträdet; förra året tjänstgjorde ju bara 44 ledamöter. Denna gång var representationen för nomineringsgrupperna proportionell, men representationen från till exempel stift var det inte. En annan gång kan en naturkatastrof, ett angrepp på infrastrukturen, politiska oroligheter eller krigshandlingar göra att vissa landsändar eller vissa nomineringsgrupper hindras från att delta i kyrkomötets sammanträden. Det behövs därför ett förstärkt skydd så att inte en liten bråkdel av kyrkomötets 251 ledamöter kan besluta om ändringar av bestämmelser i kyrkoordningen som har ett särskilt skydd.

Den enklaste förstärkningen är väl att återgå till bestämmelsen i 1992 års kyrkolag om att 3/4 av de röstande och dessutom hälften av ledamöterna måste bifalla ett förslag för att ändra en särskilt skyddad bestämmelse. Om möjligheten också ska beaktas att två kyrkomöten med mellanliggande val båda kan bli drabbade av hinder för tjänstgöring bör kanske de två majoritetsbesluten också kompletteras med krav på deltagande av en viss del av ledamöterna.

För behandlingen av lärofrågor krävs medverkan av läronämnden. Anger läronämnden att den särskilda beslutsordningen för lärofrågor ska tillämpas krävs också medverkan av biskoparna. Det kan naturligtvis tänkas att enbart en liten del av läronämnden eller biskoparna har möjlighet att delta i kyrkomötet. Kanske behövs också regler för beslutsförhet för läronämnden och biskoparna, så att inte en liten minoritet av kyrkomötesledamöter tillsammans med ett fåtal biskopar kan driva igenom ändringar i lärofrågor. Kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att föreslå vilka förstärkningar i reglerna för kvalificerat beslutsfattande som behövs för att minska Svenska kyrkans sårbarhet i detta avseende.

Göteborg den 1 augusti 2021

Hans-Olof Andrén (POSK)

Marie Wojidkow (POSK)

Nils Gårder (POSK)